

MAGYAR HADISZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE.

I.

A MAGYAR LOVASSÁG REGULAMENTUMA 1722.

Az inqvisitorul.

Z inqvisitiohoz, ha criminalis és amellet abban is notabilis állapot, comandéroztatik két kapitány, két hadnagy és két strásamester, ha pedig könyeb dologh egy kapitány, egy hadnagy s egy strásamester s némelkor csak egy hadnagy s egy strásamester az auditorral.

Ez summarie vagy articulatum mégyen véghez, summarie tudni illik in generali inqvisitione majori ex parte ob captationem informationis necessariæ, de az articularis inqvisitio est magis in usu, mivel sokszor etiam specialiter inqviráltatik.

Az interrogatiok constálnak ex generalibus et specialibus articulis, amazok contineályák az inqvisitusunk nevit, hazáját, religióját, előbbi professioját s ideit, ezek ex facto, indicijs et circumstantijs az auditornak találmánya szerint eruáltatnak.

Mely vígre tudni köll, hogy egy articulusban se compræhendaltassik töb egy interrogational, hogy az közönséghez és tudatlan katoná ne confundáltassék és egyiket az másikával ne confirmállyá, mellyet eő se nem hallot se nem értet.

Inqvisitus ahoz tartassík, hogy minden punctumra rotunde ugy, vagy nem feleljen, kivált képpen ha az kérdés maga saját factumát illeti.

Ha töb az inqvisitus egynél, mindenike külömb examináltassík (valamint hogy megh fogattatások után mingyárt separáltatni szoktak is, hogy az feleletek iránt magok köszt öszve ne beszélhessenek.)

Vigivel az inqvisitobéli depositionak szügséghe, hogy az inqvisitusnak mind az inqvisitionalis articulusok, mind pedig felelete

azokra egyenként clare és úgy hogy jól megh érthesse ell olvastassanak, következő képpen, ha mi defectus találkoznék corrigáltathassák, vagy hozá titetődhessek ;

A holl bizonságok vannak, előb jurato megh nem halgattatnak, míglen az inqvisitus modo prævio, articulatum litem contestatus non est, vel esset, mivel az bizonságok arra halgattatnak megh az után, amit ez in contestatione litis tagadot.

Mi reqviráltassék azomban továbbá az bizonságok s azoknak megh hálgtatások végét,¹ az auditornak ex jure tudni köll ;

Lite pendente senki se bocsáttassék valamely delinqvenshez még az regiment kaplányá se, amint már föllül memoráltatot, mert ugyanis ha in criminali arestáltatot, ordinálya az admissiot az criminalis constitutio Caroli Qvinti articulo 102., csak post sententiam ; in alio leviori casu úgy sem szükséghe.

Az inqvisitio taliter peracta et a condeputatis cum auditore subscripta az üdösb kapitányal, vagy iffjab hadnagyal ex consensu az auditor által sine cooperatione, az obersternek vagy regiment comendánsának, ha az elsőtül ennek concredáltatot, megh vitetik és per totum de sua substantia declaráltatik.

Hadi törvényrül.

Illy formán, uti præmissum, az eghész processus usque ad conclusionem et deliberationem judiciariam elaboráltatván, főképpen attendáltatik arra, hogy az törvény sokára ne diferáltassik (az okát megh halhatni az oberstleidinant functiójánál) hanem az legh szaporáb dispositio az annak rende szerint való hadi törvényhez megh tétessék és az ex suo requisito cum præside et assessoribus competentibus constituáltassék, mellyek az oberstvachtmaisterbül, két kapitány, két hadnagy, két strásamester, két kaprál, négy közönséges katonából és az auditorbul, consequenter tiszennégyszemélybül állanak, in casu necessitatis ellemben a holl elgígsíges tiszt nem volna és ad² idő dilatiót nem engedne, keveseb s csak hét személy is, ad sensum articuli 86^{ti} criminalis constitutionis Caroli Qvinti, elgígsíges.

Az törvényszék előtt való való estve mind az præsesnek s assessoroknak, mint pedigh az inqvisitusoknak s parsoknak indicáltatik az consensus, hogy az elsőik ad depositionem juramenti iudicarii s

¹ végett.

² tollhiba «az» helyett.

másképpen is dispositusok legyenek, az utolsó pedig ad tractandum proprium negotium magokat készen tarcsák, mert ugyanis sokszor mi balgatagságok concurrálhatnak s másként is az hadi törvényben az dilatiók, disputatiók, allegatiók és hosszszas deductioi az prócatoroknak nem admittatnak.

Minék utánna ezért ad terminum et horam az praesnél az assessorok legali numero compareálnak, az táblánál a capite az praes job kézrül foglal magának helyt, az auditor pedig mingyárt mellette balrul (de nem az rangra nézve, hanem hogy referálhasson mindekben, in continenti ad latus lévén) s azután az többi gradusok tisztí idősbsegek szerint job és balrul, amint ezen schema világosabban mutattya ugmint :

Præses : auditor.

kapitány	Tabula iudiciaria.	kapitány
hadnagy		hadnagy
strásamester		strásamester
kaprál		kaprál
2 közkatona		2 közkatona

Summa 14. személy.

De az közemberek az compagniak ragját observályák az ülésben. Senkinek az assessorok közül s megh az praesnek sem szabad az törvényszékhez pálcával belépni ; hanem egyedül az auditor viseli az pálcát, vagy ugy nevezett istápot. mivel az directoriumot jelenti, mely az regiment auditorát competálya. Az profuznak ugyan, aki irva vagy szóval accusálya az delinqvenseket, megh engedtetik az maga pálcásája, de föl nem meri ömelni, hanem lefelé kölletik néki tartani.

Mely után az crucifixus és két éghő gyertya títetik az asztalra, holot az auditor mind az praesest, mint pedig az assessorokat, ugy solitum reqvirálya ad depositionem juramenti de recte iudicando s arra az juramentum formuláját ell olvassa, mely in Corpore Juris parte 2^a paragrapho 282. találatik es az praesnél s többi bírakkal együt fölömelvén az job kezeken levő három első újokat minnyájon esküsznek, hogy olly éületet tesznek, amint az isteni és császári törvény az articulus levél, hadi rend tartás és az keresztényi lölki és mirem magával hosza s minden birótul reqviráltatik praemonendo praevie de perjuris detestatione omnes.

Ez is megh lévén banizálya azaz obstringálya az auditor az törvént, hogy tudni illik ki ki maga helyíre le ülljön, s onnend nagy

szükség s engedelem nélkül föll ne kellyen az törvények vígiig, 1.-mo az Isten nevében, 2-do fölséges római császár nevében 3-tio az actualis oberster nevében, vagy az regiment comendánsának virtute pleni-potentiae, melly az actualis oberstertül néki adatot, admonitiot tiszén a mellet, hogy csöndösség tartassik és az hadi törvények actáj in secreto maradgyanak: arra az maga palcsáját ístáp hellel az asztalra, az praeses pedígh kardot vony és azt az pácán keresztül teszik, mely figura a sententiának publicatiója után az asztalon marad.

Hasonló képpen az hadi articulusok is és az Corpus Juris Militaris az asztalra tétetnek.

Mi elkerülhetetlenségben kívül az delinqvensek vagy parsok compagniaibul pro assessoribus ne denomináltassanak; atyafiaik, el-lenség vagy interessatusok sem consideálhatnak az hadi törvényben.

Az consessusnak közepén az ajtó felé mi nyílás és téresség hagyattatik, hogy az profoznak cum delinqvente is, az parsoknak is accessussa lehessen.

És így az auditor his vel similibus ujabban megh szóllamlík; hogy akinek mi dolga s propositiója volna ezen hadi törvény szék előtt, az állyon elől s mind panaszra, mind pedigh feleletre megh halgattatik és arra igazság szerint delibéráltatik is.

Melyre az profoz bé lépik és az tekéntetes hadi törvény széghtül szabadságot s engedelmet kér maga panaszát le tehesse; mivel pedigh az mostani időkkal szokásben vetetődöt, hogy a profoz maga panaszát írásban nyujta bé, minek utánna azért ad proponendum proponenda engedelem adatot néki, az auditor veszi ell túle, de a mellet az profoznak instálni köll, hogy ell olvasztassék, post resolutionem hujus autem az delinqvensek bé hívattnak s vas nélkül, melly az törvényes házon kívül levétetik s examenye után remittáltatván ismit abban verettetik, constituáltatván az auditor által illy formán szolítattnak megh (akkár az egy akár többen légyenek, de ha in diverso facto találtatnak, mindenike magányossan producáltatik) az examen mindazonáltal egyenkint mígyen véghez: hallátok az regiment pro-fuza micsoda panaszt adot bé ellenetek s megh engedtetik azírt néktek annak punctumira stante pede akar magatok s akar valamely szószólló által feleletek; amellyet¹ avertáltatnak ezen delinqvensek ne talántán valamely assessor ellen excipiályanak egy vagy többen vagy minnáján is hollot föll vévén notitiáját az consessusbul ki kölletik lépni azoknak s mások substituáltatnak.

¹ amellet.

Illyen alkalmatossággal más regimentbeli auditor, kivált si ex officio proceditur, vagy causa esset criminalis, mint procurator nem admittáltatik.

Ell vizezvin pedig az inqvisitiót s ahoz tartozandó actáknak irrotulatióját az auditor ell olvasza azt, azokat (így!) az delinqvensek előtt s tovább is megh tudakoza túlök ha mentségekre és szegítsígekre valamit ezen kívül tudnának mondani s jelenteni; ha nem? és fassiok avagy fassiojok mellet perseverálnak kiküldetnek: értvén, ha többen vannak is valamint egyenkint examináltatnak, ugy egyenkint olvasztatik is ell előttök, az fassiójok.

Azomban az auditor maga elejében vévén az actákat de puncto in punctum ruminálya és brevi relatione explicálya az concurrályó circumstantiakot juxta quid rationes aggravantes vel lenientes azokbul ad definitionem delicti az assessorokkal lépvén, exempli gratia: mi homicidiumrul köllene törvént tenni, prævie ex circumstantijs eruálni köll, an sit homicidium dolosum, culposum, casuale vel necessarium, mivel külöms s nem egyaranso ezeknek az büntetise, mellet az auditornak köll tudni.

Arra az applicatio juris ad factum következik ex articulis vagy ha ezekben nem találkoznék máshonnend és ugy az assessorokat mindenben sufficienter et ad captum informálván, valamint hogy az auditor addig ne is desistályon, valameddig mindenike de exigentia nem nem capacitáltatot, az præsés és auditoron kívül minnájan föll kelnek is¹ recedálnak collegialiter, azaz egyik pajtás az másikával együt conferálván az causáruul és omni cum discussione et reflexione de legali pronunciatione magok köszt concludálván holot az auditor ipso tempore eóket de præstito juramento judiciario et secreto continendo ismít præmoneálya.

Ezen magok köszt való concertatio s conclusio után viszont be lépnek az sátorban vagy szobában az assessorok és per classes keszdenek separative votizálni, az alszók kezdvén, először ugymint az négy köz katona, mellyek az auditorhoz közelleb mennek és in secreto magok votumát cum suis motivis kimondgyák, modo decisorio quidem, ugy mint: talályuk, ítílyük, condemnályuk, erre vagy másra etc. et non dubioso, mert az illyen votum nem is acceptáltathatik és így prothocolálya az auditor fideliter de verbo ad verbum valamint néki bé mondatik, be írván pedig consequenter minden classis belieknek votumit. mindenike az maga votuma alá subscribálya maghát olly

¹ és.

formány amind *consideráltak*; Ezekre *subjungála* az *præses* és *auditor* is az maga *votumát* amint *conveniáltak* együt vagy *separative* mindeniknek egy *magányos votuma* lévén (hollot az *assessorok*nak csak *collegialit[er]*, ugymint *kettő s kettőnek* vagyon egy *votuma*) az *subscriptionok* ad *medium* essik, föllül az *præses* alatta *pedigh directe* az *auditor* *subscribálván* *magokat* *pecséttyeket* is *hoszá tévin* s az *assessorok* is.

Hogy ha *pedigh* amint az *közönségessek* *kösz*t szokszor *történék* két *pajtás contra rationem et omne jus* *votizálnának* vagy *magok* *kösz*t éppen *megh* nem *alkhatnának* tehát az *auditor* még *egyszer in jure et facto* *mindenképpen* *informálya* és *de novo* *recedáltassa*, *mindazonáltal* ha *non obstante eo* *még*his az *előbbi* *opiniokban* *megh* *maradnának*, *még* *egyszer* *informálya* s *kiküldi* *őöket*, de ha *ugyan-csak* *perseverálnak* *votumokat* *föll jedcsi* *ugyan* az *auditor*, de *mellé* *teszi*. *hogy* *ezek* *habita denua* *informatione* *mást* nem *akartak* *votizálni*.

Öszve *szedvén* *olly* *formán* az *præses* és *auditor* *mind* az *votumokat* *gradatim* (mellyek *közi* azok az *ménímők* *nyilvánvaló* *nullitás*ban *tapasztaltatnak* nem *computáltatnak*) az *sententia præcise per* *majora sive plura cum clausula salvi juris* *aggraciandi*, *si causa criminalis foret*, *formáltatik* s *ambár* csak egy *votum efficiálná* is az *pluralitást*, *mely* is *purizáltatik*, és az *præses* s *auditor* *altal in medio* *egyik föltül* s a *másik* *mingyárt* *allattya* *subscribálya* s *aval* *együt* az *egész processuális inquisitio* és *acták* egy *coopertában* *zárva* az *præses* *pecsétével* *bé* *pecsételtetvén* és az *oberster* vagy *regiment* *comendánsának* *adressálván* az *ifjabb kapitány* és *üdösb hadnagy* *által* *megh* *küldetik*.

Minekutánna *pedigh* az *oberster* *megh* *látta*, vagy *cum ratificatione ad publicandum in instanti* *visza* *küldi* *subscriptionja* *alatt in verbis: publicetur, et fiat executio*, vagy *megh* *üzeni*, *hogy pro tunc* *diferáltatik* az *publicatio* s *aval* az *birák* *ell oszlanak* *továbbé* *parancsolatig*.

De ha *publicáltatik* a *sententia* *tehát* (si *capitalis foret*) az *auditor* az *utolsó szólnál* egy *palcsacsakát* *tör kétfele*, s az *földre veti*, *mellyet néki pro tali actu* az *profoz* *készen tartván* *kezihez nyujt*, *holot prævie* az *delinquens* vagy ha *többen volnának* is, *coram figura* *judicij* *producáltatik* és az *auditor* *illy* *propositiot* *tíszén*, *mi képpen* az *oberster* vagy *regiment* *comendansa* *parancsolattýából* ezen *hadí* *törvény* *tartatot* és ezen *sententia* *pronunciáltatot* és ezen *halgassa*

azért az delinqvens, következendő képpen eletitül¹ fogva vigig ell olvastatik előtte az utolsó szókra jövén pedigh akkol tőri kétfeli az palcsacskat, ut in præmissis, cum annexo: Isten irgalmazon löl-ködnék.

Az publicatio után dissolváltatik az hadi törvényszék s avval cességál azon comando is kiki ell menvén: hogy ha ellemben cum dilatione publicationis sententiæ eresztetnek ell ad interium az as-es-sorok, azon kívül is tudatik mindeneket titkon tartani obligáltatnak.

Valameddig az törvényszék tart ab obstrictione ugy ad dissolutionem más szolgálatra senki sem mígyen az assessorok közül, sótt már az ell került szolgálatokat sem tartoznak helre hoszni.

Harmadnappal az executio előtt az condemnálnak intimáltatik, az halálhoz készülön arra az regiment paterinek tudtára adatik hoszá mennyen és disponálya.

Az executiónak helyin pedigh még egyszer ell olvasztatik az delinqvens előtt az auditor által a sententia, és az pálcáscska is ismít kettő töretik, mellyet akkor is az profoz subministrál s arra ezen profoz háromszor egymásután gratiáért kérve az oberstvachtmaistert vagy más azon executiót comendérozó tisztet, melyre felel: itt nincsen gratia hanem Istennél, s megh parancsolya, hogy az steken-knecht által vitésse le az vasat és consignálya az condemnáltottat az hóhérnak oda tasséttya néki.

Peracta executione az auditor egy succincta admonitiót tíszen, kiki példájül vévén az illyen rettentő és böcstelen esetet, távosztatván az gonoszságot, mellyeknek büntetése ell kerülhetetlen: az után az circulus megh níttyatik és az oberstvachtmaister vísza víszí az parádát.

In reliqvo kötelességhe az auditornak, hogy tempore executionis attendalyon, a sententiának tenorához képpest mennyen víghez az executio és az mester többet ne cselekedgyik.

Közli: Dr. TóTH ZOLTÁN.

¹ így írva; talán «elejétől».

II.

A KHEVENHÜLLER-FÉLE HADI UTASÍTÁS.

(Tizedik közlemény.)

A' Hadi-Törvényekről.

- 1 Hogy ha ő Főlsége gyalog Regementyeinél Kapitányra vagy a' leg-kisfebbikig, mellek a' Regement Jurisdictionja alatt bé-foglaltattnak, szokott teljes Hadi-Törvény tartatik, tehát 14. személyből állyon, ugymint Fő-Strázsa-Mester mint Præfésbül, 2. Kapitánybul, 2. Hadnagybul, 2. Feldvvablibül, 2. Tizedesbül, 2. Gefraiterbül, 2. Köz-emberbül és az Auditorbul. Ha pedig elégséges Tisztek nem volnának, fe pedig az idő nem engedné hogy továbbra hallafztasfék, tehát ezen személyeknek fél-fzáma-is az illetén Hadi-Törvény végben-vitelére elégséges léfzen.
- 2 Ha Fő-Strázsa-Mesterre Hadi-Törvény tartatik, tehát az Oberst-Laidinont Præfideál, az Assessorok pedig a' főlleb jelentett mód-szerint meg-parantsoltattnak, egyedül hogy 4. Hadnagy, 4. Feldvvabl és 4. Gefraiterek ahoz Comandiroztattnak: Ill módon a' Négy Hadnágynak 2. Votumjok vagyon, ugy a' Feldvvabliknak és a' Gefraitereknek hasonlókeppen. Ha az Oberst Leutinantra Hadi-Törvény tartatik, tehát a' Fő-Strázsa-Mester Præfideál; a' holl a' Kapitányok, Tizedesek, és köz-ember duppláztottnak, a' többi ugy kormányoztatik, valamint a' Fő-Strázsa-Mester Hadi-Törvényre foltatott. Az Assessorok mind a' nyájjon, vévén előbb parantsolatott megjelennyenek, a' Fő-Strázsa-Mester mint Præfes, vagy a' ki helette præfideál az első helet vegye, az Auditor mingyárt mellette, hogy így a' Præfes mint Hadi-Törvény Directorja az Actákat fzezeivel láthoffa; a' Præfes jobb-keze felül az őrebbik Kapitány üllyon, ball felül a' Második, tovább jobbrul az őrebbik Hadnagy és így egymás után, mindenike az ő Rangja szerint, kiket a' köz-Tisztek és a' köz-ember Companiájok Rangja szerint válofztanak.
- 3 Az Auditor és Profoston kívül fenki a' Hadi-Törvényben páltzát ne hozzon, hasonlókeppen fenki az Assessorok közül kefztyűvel, Gyűrűvel, és Sarkantyuval a' Hadi-Törvényben meg ne jelenyen; Ki ez ellen vétkezik a' Hadi-Törvény szerint, a' Páltza, Kefztyű, Gyűrű és Sarkantyu tőle el-vétetik; Ellemben mindenik

Affessor, minden Sessio, vagy Hady-Törvénynél Paláft vagy kőpönyegben jelennyék-meg, a' mint-is mindannyájjoknál pötsét legyen. ki ez ellen tselekszik hasonlóképpen a' Hadi-Törvény büntetése alá efik, mell-büntetések, az Auditor jövedelmi legyenek; mindeneknek előtte Józanon és éhónn legyenek. hogy így a' Biró-esküvését le-tehesfék.

- 4 Mell nap a' Hadi-Törvény fog tartatnyi annak előtte lévő eftvén az Affessorok rendeltessenek; Az Auditor pedig hasonlóképpen azon eftve Tömlőtzbén a' Rabnak és egyéb féléknek meg-jelentse, hogy így magókat szükségesképpen hozzá kézfithesfék, ugy az Affessorok felül-is idején tudófitatthassanak.
- 5 Midőn a' föllebb nevezett mód szerint a' meg-nevezett napon regvel Hadi-Törvént tartanyi a' Præses meg-jelenik, és a' többi Affessorokkal egygütt leül, rövid beszéddel a' Præses, vagy mellette az Auditor meg-jelenti az Affessoroknak hogy mitsoda parantfolatbul és mi-végre gyülekeztek efze.
- 6 Ez minek utánna meg lett volna az Auditor a' Biro solennis Esküvését kezében vefzi, és kérdéft tesz, hogy ha mindannyájon azon hit le-tételére difponálva volnánake? és a' Hadi-Törvény folytatásához elég alkalmas fzemélek valófzattake? az Esküvéft maga magyarázza meg, mindeneket intvén, hogy a' hamis-hit le-tételétül magát ki-ki ójja, mivel az illent el-követőkön minden bizonnal az élő Iften büntetése fön marad, erre az Affessoroknak állva, két gyertya között álló Fefzület előtt az Esküvéft elolvassa, az Affessorok pedig utánna mondgyák és hiteket le-tefzik.
- 7 A' midőn már a' Hadi-Törvény tartásához le-ültek volna. tehát az Auditor az Affessorokat a' törvényhez le-kötelezi, Előfzfzör az Elő-Iften nevében: máfodfzor a' Fölséges Király nevében: Harmadfzor a' Regiment valófztott Oberfsterje nevében, hogy egyike a' Máfikához engedelem nélkül ne-fzöllyon, se föl ne kellyen, se ülését meg ne változtaffa: Az Auditor az Affessorokat arra-is inti, hogy mind azokat, mellek a' Hadi-Törvényben elő-vetettnek, igen titkon tartsák, éz az Actákra, melleket nékíck el-olvas, jól figyelmezzenek; Ezenn Törvény le-kötése utánna, a' Præses a' kardgyát az Auditor pedig a' páltzájgat az Afztralra teszik, mellek a' Sententia publicatiójjáig ott maradnak; Az Auditor azt-is jelenti, hogy ha kinek ezen Hadi-Törvényben baja volna, elő-állona, mivel ő a' Vádolás és feleletre tartozna, mint-is valami igafságosnak fog tartattni, utóbban meg-ismértetik.
- 8 Erre ha Criminalis dolgot illet, a' Prófofzt bé-lép, a' Hadi-

Törvént kéri hogy-szabad legyen nékie panaszát elő-hoznyi, mell jobbára írásban szokott lenni; Ha nékie meg-engedtetik, tehát az Auditor tőle panaszát elveszi, és a' Profolt kéri hogy el-olvas-tassék: ez meg-engedtetvén a' Rab vagy Delinquent bé-hivatik, kinek az Auditor meg-parentfollja, hogy a' Profolt által, ellene-bé-adatott vádolásra jól figyelmezzon, és nékie szabad legyen, állva, minden punctumokra hogy vagy maga szavával valófzollyon, vagy pedig más Defenfor által (a' mint-is in Criminali vidéki Auditor meg-nem engedtetik) felellyen: mindeneknek előtte pedig mondaná-meg, hogy ha volna é valaminémű igazságos Exceptiójja az Affessorok ellen, ha találkoznak, tehát a' kiket illetve azok ezenn törvényből ki-állyanak.

- 9 Ez-is midőn meg-lett volna, az Auditor a' Delinquentnek el-olvassa az előbb-tartatott Exament, erre adott feleleteket egyéb Actákkal, és kérdezi, hogy maga feigittsége és mentségére nem tudnae még valamit, mell az el-olvasott Examenben nem volna föl-téve? ha volna, tehát a' Többi Actusok közé tetesfék, ez után a' Delinquens ki-küldetik.
- 10 Az Auditor a' Tselekedeteket Punctumrul Punctumra maga eleiben veszi, és ebből téfsen rövid relatiot super facto, circumstantiis aggravantibus, & lenientibus, cum rationibus dubitandi & decidendi, utólyára a' Törvént a' Tselekedethez alkalmaztattván, azonn heleket, mellek a' Hadi-Articulusokban, ugy in Confit. Caroli V. találtottnak Citalván, el-olvassa, ha pedig ottan elégséges præcautiók nem találtottnának, tehát ó Főlsége bé-vett szokot Törvényneire recurrállyon.
- 11 Hogy ha már a' tselekedet valóban és nyilvánágoffan az Affessoroknak meg-mondatott, a' Törvény ahhoz heleffen szabatott; és az Affessorok elégségeffen informáltottak, mellre az Auditor jó-vigyázással legyen, a' Præfes és Auditoron kívül a' többi föl-kél, féré mennek, és Collegialiter, az az egyik Pajtás a' Máfikával a' dolog felül befzélgetnek, és így igazságos vaksrul megegyeznek.
- 12 Ezen befzélgetés, és egyenlő Votum után, az Affessorok a' szobában mennek, és az alsótul kezdvén, vakfolnak, ugy mint a' köz-ember előfzör és ugy gradatim tovább; de a' vaksolásban kétséges szóval ne éllyenek; ugmint: Mi azt tarttyuk, vélyük, és a' féle; hanem pozitíve és tisztán valóban vakfokat ki-fejtsék, ugmint: Mi ifmérjük és igazságosnak mondgyuk. Mind ezen Votumokat az Auditor szorgalmatoffan inprotocollállja, és mindenik Affessor maga votumját alájja írja; Ha történnék hogy 2.

- Pajtás nyilvánáságoflan heltelenül vakfolt volna, tehát az Auditor újra in facto & jure őket világoftabbban tanítsa, mellre azok ifmét fére mennyenek; Ha penig még tovább-is Vélekedéfkban inhærealnának, tehát az Auditor tsak ugyan az ő Votumjokat inprotocolallya hozzá tévén: hogy ezek az ujra nékiek magyaráztotás után másképpen nem akartak votizálni: Minek-utánna az Affefforok minnyájjon votizáltak, tehát a' Præfes és Auditor mind a' ketten egyűtt, egy vaksal az Affefforok votumjait alá-írják, és ezek ketten secundum vota majora, a' fententiát ki-mondgyák, mellet az Auditor irásban föl-téfen, és a' Præffel sine Affefforibus el-kézfitti.
- 13 Igy az egézf Telekedetek a' Sententiával egygyűtt a' Præfes és Auditor által bé-pótsétöltettnek, és az Iffjabbik Kapitány, úgy Öregjebb Hadnagy által, az Oberfter vagy Regiment Comendántyának a' meg-erőfittésre el-küldetnek, kikkel ha kivántottnék az Auditor, hogy eránta rövid relatiót teheffen, meg-jelenhet.
- 14 Hogy ha a' föl-tett itélet meg-erőfittetik vagy-is ratificaltotik, és hogy publikáltosfék meg-parantsoltatik, miként hogy az Oberfter vagy Comendánt parantsolattyából fzokott. Hadi-Törvény tartatott; és a' Sententia ki-mondatott, és háromszor a' hívás (Ruff) vagy Apellatio doboltatott, tehát az Auditor a' Delinquentf meg-fzóllyta: N. N. Halgasd-meg a' Sententiádot, erre a' Sententiájját el-olvaffa, ha oll Maleficans mell (vagy a' kik) halálra íteltettek, tehát az Auditor a' páltzikát az el-vesztendő-ember feje fölött, két-felé tóri, mondván Iften irgalmazzon lelkednek.
- 15 A' Sententia publikálása után, ha valami magát idő-közben elő-nem-adta, ezen Törvény-tartás megént föl-oldoztatik, és a' Birák esküvésektől, mellet a' Hadi-Törvényhez le-köteleztettek föl-fzabadittattnak, ha penig a' Sententia nem Publikáltatik, senki azokbul mellet foltattak. Iemmit ki-mondani ne merézfellyen, ezt penig akkor-is meg-köll tartani, ha a' Hadi-Törvényben, egynél több Sessio tartatik.
- 16 Hogy ha az el-futottak felül Inquifitio tartatik nyilvánáságoflan citáltoftanak, és a' Törvény eleiben hivataftanak; Ha tartózkodáfok tudva vagyon, a' meg-jelenésre iráffal inteffenek, kézhez küldesfenek, és ezen Citatio, a' mennyire lehetséges, két Tanúk által, nékiek adasfék, mellre magokkal Atteftatumot hozzanak. Ezen föllül az el-futamodtak akár legyenek (tartózkodások végent) tudva, akár fe, tehát a' Citatio a' Regimentnél meglégyen: Az Auditor, egy Feldvvabl, 1. Tizedeft, 6. vagy, 12. Köz-embert magához révén, a' Dobos által Doboltatt, és az utánna a' Citatiót, úgy a'

Táborban minden Battalliom előtt, ha-pedig a' Regiment valamell Erősfég vagy városban volna, tehát a' Fő-Strázsánál, a' Piartzon, és az Uttzákon el-olvaffa, hogy mindeneknél tudva volna.

- 17 A' Citáltottak hagy ha a' föl-tett időre meg-nem jelennének, tehát fzkott Hadi-Törvény tartasfék, és az Abfenfek ellen, a' föllebb nevezett mód fzerint, Sententia mondasfék, és publikáltosfék.

A' Kedvezetlen (unpartheifch) Hadi-Törvényekről.

- 1 Hogy ha kedvezetlen, vagy-is Külömb Regimentekből efzvedetetett Hadi-Törvény tartatik mindétig oll egy Fő-Tifzt præfideál, ki a' bé-vádóltatt-vagy Rabnál, nagyobb Tifztséget vifel; Ugy præfideál a' Fő-Strázsa-Mefter törvényénél, egy Oberft-Laitinant, az Afessoroknak vetettnek 2. Fő-Strázsa-Mefter, 2. Kapitány, 4. Hadnagy, 4. Feldvvl. 2. Tizedes, 4. Gefraiter, és 2. közember; Oberft Laitenantra tartandó Hadi-Törvényben pedig, Oberfter Præfideál, az Afessorok állanak két Oberft-Laitenantbul, 2. Fő-Strázsa-Mefterbül, és a' többi: Hasonló-keppen a' Generalis-Törvényében, Oberftertül föl-felé, mindetig nagyobb Tifzt Præfideál, és nékié mindenikébül azonn el-kezdett Tifztségtül 2. Afessorok hozzá adattnak; Az Oberfterre tartóban, General-Fő-Strázsa-Mefter Præfideállyon, az utánn 2. Oberfter, 2. Oberft-Laitinant és így következendők legyenek az Afessorok: Generalis Fő-Strázsa Mefterre tartandóban, General-Feld-Marfchall-Laitinant Præfideál, kinek-is Afessori 2. Oberfter, és így egymás-utánn minemü előlbi a' Charge.
- 2 A' kedvezetlen Hadi-Törvényben a' Nagy dolgok, valamint fölleb jegyeztetett Regimentek Hadi-Törvényeiben úgy foltattnak, és mindenik pár Afessor maga Activum votumját Magánál megtartya.

Közli: Dr. SZENDREI JÁNOS.